Muistio

Työelämä
Vesa Rantahalvari

25.9.2017

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Asiantuntijakuuleminen eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa 27.9.2017

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen vuoden 2018 talousarvioehdotuksen yksi painopisteistä on työllisyyden edistäminen. Osa hallituksen linjauksista luo edellytyksiä työllisyyden kohentumiselle, osa valitettavasti heikentää niitä. Odottavissa oleva talouskehitys ja tehdyt päätökset johtavat mitä ilmeisimmin siihen, että 72 prosentin työllisyysastetavoite jää saavuttamatta. Paljon uhkaa jäädä tehtäväksi vaalikauden viimeisissä talousarvioissa.

Työttömyysturvan niin sanotulla aktiivimallilla työllisyys kasvaisi valtionvarainministeriön arvion mukaan vajaalla 10 000 hengellä. Hallituksen pyrkimys on aivan oikea, mutta tätä parempaan lopputulemaan päästäisiin aktiivimallia yksinkertaisemmalla työttömyyspäivärahan tason porrastamisella. Aktiivimalliin liittymätön omavastuuajan lyhennys on tarpeeton ja ylimääräisiä kustannuksia aiheuttava toimenpide.

Aktiivimalliin on kytketty myös työttömyysturvalla opiskelun tarveharkinnan osittainen luopuminen ja niin sanottujen keikkatyösopimusten käytön rajoittaminen, josta hallitus ei vielä ole kertonut kantaansa. Lopputulema tästä kokonaisuudesta taitaa olla se, että työllisyys kohenee vain vähän, koska kytköstoimet pitkittäisivät työttömyyttä ja nostaisivat työllistämiskynnystä.

Perhevapaauudistuksen käynnistäminen on tervetullut. Etenkin vaatimukset uudistuksen työllisyyttä vahvistavan vaikutuksen todentamisesta ja julkisen talouden raameissa pysymisestä ovat hyviä. Epäselväksi on jäänyt, ymmärretäänkö päättäjien keskuudessa se, että työllisyyden kohentaminen edellyttää kotihoidon tuen ja pienten lasten vanhempien valinnanvapauden tarkistamista.

Kannustinloukkujen purkamisessa hallitus toistaa jo keväällä tekemänsä päätöksen. Päivähoitomaksujen alennukset ovat tarpeen, mutta yksin niillä kannustinongelmista ei päästä eroon.

Toimet osaamisen kehittämiseen ovat oikeansuuntaisia. Ammatillisen koulutuksen tarjontaa tuleekin lisätä ja sitä on syytä kohdentaa nuoriin ja aloille, joilla työvoimaa tarvitaan. Työnantajan järjestämän koulutuksen verovapauden selkiyttämisessä ja laajentamisessa on kyse kevään kehysriihessä tehdystä linjauksesta kiinni pitämisestä.

Palkkatukea lisätään alle 30-vuotiaiden työllistämiseksi. Työllisyysvaikutusten saamiseksi tuki tulee kohdentaa yksityisen sektorin työnantajille. Yksityisten työvoimapalvelujen käytön lisääminen ja niiden tulosperusteinen hankinta sekä työvoimapalvelujen lisäresursointi sitä vastoin edesauttavat työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista.

Yrittäjyyden edistäminen ei riihen linjauksissa juuri näy. Ainoa muutos on se, että yritystoiminnan voisi käynnistää työttömyyspäivärahaa menettämättä.